või palvemajadena. Jumalateenistuse pidamine koolides jäävat ikka vähemaks, sest õpetajaiks on rohkesti naisi ja nooremaid mehi. Rahvas tunneb selle järele siiski tarvidust, sest kihelkond on suur ja kirikusse pääsmine mitmest kohast raskendatud (Peravalla ja Piirisaare), mispärast kirikuõpetaja kaks korda aastas koolimajades jumalateenistust käib pidamas, tavaliselt reedeti. Piirisaarel käib kirikuõpetaja ainult paar korda aastas, kiriklikke toimetusi talitamas.

Vana kombe järele pühitsetakse veel naljaks jaani- ja mardipäeva. Jaanituld peetakse kõrgemail künkail, kus põlevad harilikult kaks tuld — üks üleval lati otsas, teine maas, mille ümber istutakse, tantsitakse, tehakse „tsõõri". Mardi- ja kadrisandiks käivad ainult veel noorukesed. Talguid peetakse sõnnikuveol ja kartulivõtmisel.

E. Witoff'i foto

155. joon. Piirisaare sadam.

Sõnnikuveo-talgudel kastetakse üksteist veega. Kes lõuna-ajal või õhtul jääb viimaseks koormaga põllule minema, seda kutsutakse „kiiliks". Talgude vältus 1—2 ja neid peetakse nii äri- kui pühapäeval.

Pidulikult pühitsetakse pulmi, varrusid („ristketseid"), matuseid („peiesid"). Pulmad vältavad 1—3 päeva, pulmapidaja jõukuse järele. Vanad pulmakombed on kõik kadunud.

Noorte inimeste tähtsamaiks kooskäigu-kohtadeks on seltside pidud. Seal vaadatakse eeskava, aetakse juttu, tantsitakse. Talvel, kui seltside pidud puuduvad, peetakse ka omavahelisi simmaneid — sünnipäevade ja teiste sündmuste puhul ning mitmesuguste nimede all (tramad, kirmesed, jubinad). Ehalkäimist tuleb ette. Alalised kiiged on ainult mõnes üksikus kohas — Ahja-Mõtskülas, Sikakurmus, Valgesoos. Enamasti ehitavad küla nooremad kevadeks ajutise kiige,